

EKONOMSKI TEHNIK – IZOBRAZBA PRIHODNOSTI NA RAZPOTJU DRUŽBENE KRIZE?

EKONOMIJA
RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici: Marina Gajšek
Lucija Gošnjak

Mentorica: prof. Patricija Koler, univ. dipl. ekon.
Somentorica: Milica Selinšek, prof.

Ptuj, 2015

ZAHVALA

Najprej bi se radi zahvalili najini mentorici, profesorici Patriciji Koler, da se je odločila za mentorstvo in naju vodila po pravi poti. Naj omeniva, da je ideja za raziskovanje bila njena, naju pa je izzvala, da raziskavo dejansko izpeljeva, seveda z njeno pomočjo. Ker sva vedno za akcijo in želiva, da se vedno kaj dogaja, sva ponudbo z veseljem sprejeli. Že sama tematika raziskovalne naloge se nama je zdela dobra in zelo zanimiva. To je namreč najino področje in pomembno je, da veva, kakšno je bilo in je stanje na tržišču ekonomskih tehnikov, da si poskusiva lažje predstavljati, kako bo v prihodnje.

Zahvala gre tudi gospe Smiljani Černezel Hrastar, ki nama je skrbno posredovala vse potrebne podatke za raziskavo in z veseljem sodelovala. Zahvaljujeva se tudi vsem anketiranim in intervjuvanim, ki so pripomogli k lažji raziskavi in pridobitvi sklepov. Zahvaljujeva pa se tudi profesorici Milici Selinšek, ki je celotno nalogo lektorirala in popravila najine ne nalašč storjene napake.

Hvala vsem!

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	7
2	TEORETIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE.....	8
2.1	Gospodarska kriza v Sloveniji	8
2.2	Izobrazba ekonomski tehnik.....	9
2.3	Ekonomski tehnik v Sloveniji skozi zgodovino in njegova prenova.....	10
2.4	Ekonomski tehnik v sodelovanju z gospodarskim okoljem	12
3	PRAKTIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE.....	13
3.1	Metode/metodologija	14
3.2	Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po spolu	14
3.3	Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po starosti.....	16
3.4	Povprečno trajanje brezposelnosti (v mesecih) ekonomskih tehnikov, ki so se zaposlili, po spolu in starosti	18
3.5	Število zaposlitev registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov po dejavnosti delodajalca	21
4	RAZPRAVA	24
5	ZAKLJUČEK	27
6	VIRI IN LITERATURA	28
7	PRILOGE	29
7.1	Anketa	29

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po spolu na Ptuju.....	15
Graf 2: Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po starosti na Ptuju.....	17
Graf 3: Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po starosti v Sloveniji.	17
Graf 4: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po spolu, ki so se zaposlili na Ptuju.....	18
Graf 5: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po starosti, ki so se zaposlili na Ptuju.	19
Graf 6: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po spolu, ki so se zaposlili v Sloveniji.	20
Graf 7: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po starosti, ki so se zaposlili v Sloveniji.....	21
Graf 8: Število zaposlitev brezposelnih ekonomskih tehnikov po dejavnosti delodajalca na Ptuju.	22

KAZALO SLIK

Slika 1: Potek sestanka v učnem podjetju. (Vir: Koler P., 2014).....	9
Slika 2: Razdelitev nalog in organiziranje raznih aktivnosti. (Vir: Koler P., 2014)	11
Slika 3: 9. mednarodni sejem učnih podjetij v Celju (Vir: Koser M., 2015).....	11
Slika 4: a Strokovna ekskurzija v London (Vir: Gajšek M., 2014); b mednarodna izmenjava	12
Slika 5: Z ekonomsko šolo do 417 poklicev, (Skupnost ekonomskih šol Slovenije, 2015).	24
Slika 6: Dobrodošli v eSvetovanju (ZRSZ, 2016)	26

POVZETEK

Ptuj je mesto, v katerem lahko najdeš zaposlitev in v katerem lahko ljudje izkoristijo svoja znanja in sposobnosti, ki jih pridobijo z izobraževanjem. Situacija na trgu dela v Ptujski občini ni rožnata. Situacija mogoče ne bi bila tako slaba, če bi se ljudje zaposlovali na taka delovna mesta, za katera so se usposobili v šoli in jih dokazujejo s spričevalom in bi jim morala tudi zaradi sposobnosti in znanj biti namenjena. Ker trenutna državna gospodarska kriza onemogoča uresničevanje in izpolnjevanje poklicnih želja, ljudje željni zaposlitve iščejo kakršnokoli delo, ki bi jim omogočilo boljši življenjski položaj. Pri tem se vedno več oseb odloča za razna priložnostna dela, med najbolj iskanimi in tudi zaposljivimi pa so dandanes natararice ali blagajničarke v raznih trgovskih organizacijah. Ta mesta ponavadi zasedajo osebe, ki nimajo izkušenj in potrebnega znanja. Osebe s pridobljeno VI. in VII. stopnjo izobrazbe, ki so kvalificirane za takšno delovno mesto, pa tega dela ne dobijo. Ko iščejo drugo službo, se večkrat zgodi, da delodajalci v svoji ustanovi ne zaposlujejo tako izobraženih ljudi, češ da tako izobražene delovne sile ne potrebujejo.

Najin osnovni namen je bil raziskati zaposljivost ekonomskih tehnikov. Na splošno prevladuje mnenje, da je ekonomistov na trgu dela preveč. Ugotavljava, da je to preveč splošna trditev, ki meče slabo luč na vsako osebo, ki pridobi izobrazbo ekonomski tehnik. Skozi raziskavo sva ugotovili, da številke niso dovolj in da je potrebno raziskati njihovo ozadje.

Podatke, potrebne za praktični del najine raziskovalne naloge, nama je posredovala gospa Smiljana Černezel Hrastar, zaposlena kot svetovalka generalne direktorice na Zavodu RS za zaposlovanje Ptuj. V pomoč za raziskovanje nama niso bili samo ti statistični podatki, temveč tudi spletna anketa in intervju, ki sva ga opravili preko telefona. Prepričani sva, da so vsi ti elementi pripomogli k potrditvi ali zavrnitvi najinih hipotez.

Ugotovili sva, da je izobrazba ekonomski tehnik omogoča opravljanje več poklicev, ki so zelo aktualni in spadajo med poklice prihodnosti. Žal ugotavljava tudi, da je na trgu dela zelo veliko število oseb z izobrazbo ekonomski tehnik. Pri iskanju zaposlitve pa ni prav nobenega pravila, saj so kompetence tiste, ki odločajo o tem, kdo bo našel zaposlitev in kdo ne.

Meniva, da bi bilo zelo učinkovito, če bi se tudi v prihodnje bolj posvečali raziskovanju področja o nezaposljivosti pravzaprav kateregakoli poklica. Če bi te raziskave ponesli v javnost, bi marsikdo spremenil svoje mnenje o določenem poklicu. Trenutno vsak presoja brez kakršnih koli zadržkov, tudi o stvareh, ki jih ne vidi jasno. Nenazadnje bi bile lahko prav te ugotovitve in raziskave v veliko pomoč mladim, ko bi se odločali o pravilni izbiri nadaljnjega šolanja in kasnejšega študija, kar bi pripomoglo k uresničevanju zelene poklicne poti.

Med celotno raziskavo sva bili precej omejeni, saj so vsi pridobljeni statistični podatki zaupni in se brez vedenja Zavoda za zaposlovanje ne posredujejo javnosti. O samem teoretičnem delu raziskovalne naloge internetnih virov v osnovi ni, kar še toliko bolj priča o omejenosti te teme. Sama raziskava je bila izvedena odgovorno, s ciljem raziskati področja zaposlovanja ekonomskega tehnika, raziskati njegove prednosti v času današnje gospodarske recesije in ljudem pokazati, da ekonomski tehnik ni samo predhodna izobrazba ekonomista, temveč še veliko drugih poklicev, ki so v današnjih gospodarskih razmerah še kako pomembni.

ABSTRACT

Ptuj is a town where you can find a job and where people take advantage of their knowledge and skills acquired through the education. The situation wouldn't be so bad if people were employed in those jobs which demand their qualifications. This economic theory can not be realised in practice because of current economic crisis and so people are trying to find any job for better living situation, and from day to day more people are deciding for different casual job like waitresses or cashiers in various commercial organizations. These jobs are usually occupied by people without enough experience and needed knowledge. Educated people with acquired VI. or VII. education level usually do not get appropriate jobs for their qualifications. When looking for another job, it often happens that employers do not employ educated people because of not needing them.

Our primary purpose was to search the employability of economic technicians. It is generally said that there are too many technicians in the labor market. We have found out that this is a very general statement which reflects on each person as an economic technician very bad. Through the survey we have also found out that the numbers are not enough and that it is really necessary to investigate about their background.

All the data which were necessary for the practical part of our survey was given us by Mrs. Smiljana Černezel Hrastar, a consultant to the general director of Employment Service of Slovenia, Ptuj. We also got a lot of information through the online survey and the interviews done by telephone.

We are sure that all that elements contributed to the confirmation or the refusals of our hypothesis.

We found out that a profession of economic technician can be used in many jobs. These jobs are very attractive and they belong to the jobs of future. Unfortunately, we have also found out that on labor market there is a lot of people as economic technicians. There is absolutely no rules at looking for a job because the competences are those which decide on who will find a job and who not.

We believe that it would be very effective if more time would be devoted for exploring the areas of unemployment, actually for any profession. If these surveys were transferred to the public, many of people would change their opinion about a particular profession. At the moment each person assesses without a hesitation, even about things that are not seen clearly.

These findings and surveys could be of great help to young people while deciding on the correct choice of further education and career.

During the entire survey we have been quite limited because of all acquired data which are confidential and without the knowledge of the institution they are not available to the public.

There is no internet sources about the theoretical part of the survey, and this shows the limitations of the topic.

The survey was conducted responsibly with the aim to explore the field of education in economic technician, find out its advantages during the present economic recession and to show people that economic technician brings not only a profession, but many other professions that are in today's economic climate very important.

1 UVOD

Raziskovali sva na področju ekonomije, saj bo to tudi v prihodnosti najin poklic, hkrati pa se zavedava, da je to glede na trenutno gospodarsko stanje v naši državi občutljiva tema. Ker obiskujeva ekonomsko šolo, pojem "ekonomija" že kar dobro poznavava. V osnovi je ekonomija veda o gospodarjenju, kjer ekonomisti preučujejo, kako najbolj učinkovito uporabljati relativno redke dobrine.

Za raziskavo na področju ekonomije sva se odločili, ker želiva dokazati, da je s poklicem ekonomskega tehnika odprtih veliko poti za zaposlitev in da je v večini dejavnosti nepogrešljiv. Z izobrazbo ekonomskega tehnika pridobiš znanje na vseh ekonomskih področjih, znanje pa lahko v vsakdanjem življenju dobro izkoristiš.

Če pobrskamo po sistemu Virtualne knjižnice Slovenije, pod ključnimi besedami Raziskovalna naloga in Brezposelnost najdemo kar nekaj del, ki raziskujejo področje brezposelnosti v Sloveniji, a nobenega konkretnega dela, ki bi primerjalo statistične podatke med vsemi dvanajstimi slovenskimi regijami, sploh pa ne nobenega dela, pri katerem bi bili ti podatki razčlenjeni glede na spol, starost, čas trajanja brezposelnosti in konkretnega števila kasnejše prijavljenih zaposlenih posameznikov.

Celotno vsebino raziskovalne naloge prepleta rdeča nit, v kateri predvidevava, da kljub prevelikemu številu oseb z izobrazbo ekonomski tehnik in pomanjkanju delovnih mest s kompetencami najdeš zaposlitev.

V nalogi sva si zastavili naslednji hipotezi:

Hipoteza 1: Ekonomski tehnik ni aktualen poklic današnjega časa.

Hipoteza 2: Dobro razvite kompetence so ključnega pomena za zaposlitev ekonomskih tehnikov, ki jih je na trgu dela preveč.

S praktičnim delom raziskovalne naloge sva želeli pokazati zaposlitveno nihanje poklica ekonomski tehnik, osredotočili pa sva se na obdobje zadnjih 10 let, torej od leta 2005 do leta 2015. Pridobljene podatke sva primerjali po spremenljivkah spola, starosti in dejavnostih po regijah. Pri tem sva se osredotočali predvsem na podatke, ki so zbrani na sedežu Območne službe Ptuj, saj naju to področje v prihodnosti najbolj zanima.

Raziskovalno nalogo sva začeli z manjšo raziskavo gospodarske krize, njenim začetkom in razvojem krize v Sloveniji. Tukaj bi lahko rekli, da je gospodarska kriza na v Sloveniji nek način kar obtičala in je med drugim tudi glavni razlog, za postavljanje vprašanja, ali je izobrazba ekonomski tehnik še aktualen poklic prihodnosti.

Ker je najin poudarek povezan s pojmom ekonomski tehnik, sva ga v poglavju izobrazba ekonomskega tehnika na kratko predstavili in pojasnili pojem ekonomija. Veliko je razlik, ki se najdejo pri definiciji ekonomista, zato sva pojasnili tudi najustreznejšo razlago poklica ekonomski tehnik.

Z raziskovanjem sva segli v same začetke izobraževalnega programa ekonomski tehnik, od prvih trgovskih šol, njihovih okupacij, številnih preimenovanj, zaprtij in ponovne obnove, se poglobili v prenovljen srednješolski program, ki ga vse srednje šole izvajajo danes, in teoretični del zaključile z opisom številnih priložnosti, ki nam jih ta izobrazba prinaša. V ospredju so vse mednarodne izmenjave in druge priložnosti, ki jih organizira šola. To pa predstavlja dobro iztočnico za vse izzive, ki nas čakajo na nadaljnji službeni poti.

2 TEORETIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

2.1 Gospodarska kriza v Sloveniji

Velika gospodarska kriza oz. velika depresija je bilo obdobje, ki se je pričelo leta 1929 z recesijo in se končalo v poznih 30. letih, ponekod v zgodnjih 40. Sprožil jo je nenaden zlom newyorške borze 29. oktobra 1929, imenovan tudi črni torek, ki ga je povzročil splet gospodarskih dejavnikov v zgodnjem 20. stoletju. Veliko zadolženih podjetij je sprožilo nelikvidnost bank, te pa so povzročile propadanje nekaterih podjetij. Kriza se je kasneje širila še na borzne trge, kjer je povzročila še drastični upad vrednosti delnic in drugih vrednostnih papirjev.

To je bila najhujša in najobsežnejša recesija v 20. stoletju, ki jo zgodovinarji še danes uporabljajo kot primer tega, kako drastično lahko pade svetovna ekonomija. Posledice zaradi padanja cen so čutile praktično vse države, še posebej pa mesta, ki so bila odvisna od težke industrije ter kmetijska območja.

Medtem ko je gospodarska kriza v Združenih državah Amerike pojenjala, pa je njen vpliv čez ocen začutila Evropa, ki se je tako soočala z veliko brezposelnostjo, socialnimi stiskami, političnimi pretresi in družbenimi nemiri, ki so vodili v porast skrajnih političnih gibanj.

Gospodarsko recesijo je še enkrat povzročila finančna kriza, ki se je pojavila spomladi leta 2007 v ZDA, povod pa zanjo pripisujemo padcu cen nepremičnin, recesija pa se je tako ponovno razširila v Evropo in druge države po svetu.

Gospodarska kriza traja že kar nekaj let, zato se tudi pojavlja vprašanje, zakaj v Sloveniji recesiji ni videti konca? Kakšne ukrepe bi bilo moč sprejeti, da se temu naredi konec? Nekateri ekonomisti so prepričani, da bi se Slovenija zaradi vseh sporov iz preteklosti v vsakem primeru znašla v krizi, ki jo pesti. Andraž Grahek: "Globalna kriza ni kriva za naše razmere." (Tomše, 2013).

Zaradi časov, ki jih trenutno preživljamo, se pojavljajo tudi dvomi, ko se tema pogovora dotakne izobrazbe ekonomski tehnik. Številni so prepričani, da smo ekonomisti glavni razlog za nestabilen položaj naše države. V veliki meri imajo najbrž prav, ampak to še ne pomeni, da mora biti zato ekonomski tehnik na slabem glasu, saj se vsi zavedamo, da je ta izobrazba v vsakdanjem življenju v številnih dejavnostih nepogrešljiv poklic.

Na slovenskem trgu dela je trenutno 1570 prostih delovnih mest in 116.039 prijavljenih iskalcev zaposlitve. V OS Ptuj je 80 prostih delovnih mest, iskalcev zaposlitve pa 3978. Te številke zelo nazorno kažejo zaskrbljujočo situacijo v naši državi. Govorimo torej o 12,3% povprečni brezposelnosti na državni ravni v letu 2015. Največja povprečna brezposelnost je bila zabeležena v OS Murska Sobota in je znašala kar 18,9%. Najnižjo povprečno brezposelnost preteklega leta pa lahko najdemo v OS Kranj, kjer je le- ta znašala 8,6%. OS Ptuj s povprečno letno brezposelnostjo 10,6% spada med okrožne službe z nižjim odstotkom brezposelnosti.

Za prvo polletje letošnjega leta je napovedalo zaposlovanje 15% vseh podjetij v Sloveniji. Največ zaposlovanja bo na področju finančnih in poslovnih storitev, zavarovalništva in nepremičnin. Največ zaposlitev bo v osrednji Sloveniji, in to v velikih podjetjih (Mikuš, Špela, 2016).

V tem sestavku sva zajeli gospodarsko krizo, ki je le delček celotne družbene krize. Ta družbena kriza se dotika tudi naju, še posebej kriza vrednost, ki se kaže v pomanjkanju splošnih in specifičnih kompetenc posameznika.

2.2 Izobrazba ekonomski tehnik

Izobrazbo ekonomski tehnik pridobimo z zaključenim štiri ali petletnim šolanjem (PTI)¹. Ekonomski tehnik je s končanim programom usposobljen za:

- vrednotenje posledic različnih ekonomskih odločitev za razvoj gospodarstva, celotne družbe in narave;
- načrtovanje projektov z ustrezno informacijsko komunikacijsko tehnologijo;
- načrtovanje, organiziranje in vodenje delovnih postopkov v podjetju;
- izračunavanje osnovnih kazalcev uspešnosti poslovanja podjetja in osnovnih statističnih kazalcev ter razumevanja njihove uporabe pri analizi gospodarskih pojavov;
- ravnanje skladno s pravili pravnega sistema sodobne države;
- razvijanje delovne odgovornosti v postopkih ustanovitve gospodarskih družb;
- izvajanje trženjskih aktivnosti;
- uporabo sodobne informacijske tehnologije, delo z viri, s podatki in gradivi, za izpolnjevanje dokumentacije in vodenje ustreznih evidenc.

Tako pridobljena izobrazba je idealna za nadaljnjo rast poklica ekonomist na različnih področjih. Naziv ekonomist se pridobi šele z višješolskim izobraževanjem.

Ekonomski tehnik je zelo povezan z ekonomijo, za pojem ekonomija pa obstaja več teoretičnih razlag. Ekonomija je nauk o gospodarjenju in je zelo praktična veda, saj obravnava stvari, ki se nas v življenju neposredno tičejo in o katerih moramo vsak dan razmišljati. Pojem gospodarjenja zajema različne človekove dejavnosti. Vsakdo gospodari v drugačnih okoliščinah in ima na razpolago drugačna sredstva. Ekonomija se ukvarja z zadevami, povezanimi s posamezniki, družinami, političnimi in ekonomskimi ukrepi ter poslovnimi odločitvami podjetij, bank, drugih ustanov (npr. bolnišnice).

V ekonomiji preučujemo, kako se torej vedejo podjetniki, porabniki, varčevalci in investitorji, kako razmišljajo, kaj upoštevajo pri odločanju in kako zaradi teh odločitev deluje gospodarstvo kot celota. Z razlago, ki jo najdemo v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, lahko razložimo, da je ekonomija nadpomenka ekonomskemu tehniku, saj to izobrazbo najdemo znotraj te gospodarske celote.

Ekonomski tehnik torej NI poklic, ampak samo izobrazba, ki nam ponuja opravljanje več poklicev. S tem pridobiš V. stopnjo izobrazbe in se kasneje razvrščaš ter odločaš za številne poklicne poti, ki so ti s to izobrazbo omogočene.

Slika 1: Potek sestanka v učnem podjetju. (Vir: Koler P., 2014)

¹ PTI je poklicno- tehniško izobraževanje, v katerem vpisani, ki so zaključili program trgovec, pridobijo izobrazbo ekonomski tehnik v dveh letih šolanja.

2.3 Ekonomski tehnik v Sloveniji skozi zgodovino in njegova prenova

Ko želiš o programu ekonomski tehnik poizvedeti nekaj osnovnih informacij, je v ospredje postavljena izključno samo izobrazba ekonomski tehnik, a zavedati se moramo, da ta program ponuja še veliko več. S tem poglavjem v nalogi sva se želeli poglobiti v same začetke tega programa in raziskati njegov razvoj skozi zgodovino srednješolskega izobraževanja.

V ospredje sva postavili Ekonomske šole iz treh večjih slovenskih regij in ugotovili, da sam program ekonomski tehnik ni izviren program, ampak izhaja pravzaprav iz izobraževalnega programa trgovca. Razvoj ekonomskih šol v Sloveniji si je zelo podoben. Predhodnica srednje šole s tem programom je bila dvorazredna trgovska šola, njeni prvi začetki pa segajo vse tja do let, ki označujejo konec 1. svetovne vojne. Najpomembnejšo vlogo je takrat igralo Ministrstvo za trgovino in industrijo, ki je državno dvoletno šolo preoblikovalo v štiriletno državno trgovsko akademijo.

Ob ustanovitvah teh dvoletnih strokovnih šol se je gospodarstvo zavzelo za to, da bi čim prej pridobili domač trgovski naraščaj, a je bilo kmalu jasno, da dvorazredna trgovska šola zaradi hitrega gospodarskega razvoja in poudarka na nacionalnosti gospodarstva ne bo mogla zadovoljiti vseh gospodarskih potreb. Ker vseh težav še ni bilo dovolj, so se pričele šole ubadati še z okupacijo. Na območju Prekmurja so sedanji Ekonomski šoli Murska Sobota težave povzročali Madžari, medtem ko so Srednjo Ekonomsko šolo v Mariboru okupirali Nemci, s tem pa je bilo pod vodstvom okupatorjev ustanovljenih več gospodarskih šol.

Po osvoboditvi se je začela dolgoletna obnova šol, ki je zajemala tudi širitev dotodanjih šolskih programov izobraževanja, zavode pa so preimenovali v srednje gospodarske šole, ob njih pa je delovala tudi nižja gospodarska šola.

Po koncu 2. svetovne vojne je Ministrstvo za trgovino in preskrbo srednjim šolah vedno znova spreminjalo imena in se na koncu odločilo za danes vsem znano poimenovanje ekonomske šole. Tem spremembam se niso morali izogniti predvsem zaradi novih potreb izobraževanja.

Te srednje šole so v preteklosti ponujale veliko večji obseg znotraj programa ekonomski tehnik kot ga ponujajo danes. Lahko bi rekli, da je za razvoj tega programa imel odločilen vpliv tok zgodovine a zavedati se morava, da na program, kot ga poznamo danes, vpliva tudi dejstvo, da se ljudje več ne zavedajo pravega pomena, ki ga prinaša to izobraževanje.

Na razvoj poklicnega in strokovnega izobraževanja je v veliki meri vplivala tudi filozofija vseživljenjskega učenja in prilagajanje gospodarskim razmeram v pogojih globalizacije. Vse to je zahtevalo, da so se razvile ključne poklicne kompetence. K temu so pripomogli ustrezni modernejši izobraževalni programi, ki so zagotavljali primerljivost in enakovrednost standardov v doseženi poklicni izobrazbi z razvitimi evropskimi državami. Zastavljeni cilji prenove so zahtevali velik miselni premik pri vseh udeležencih in številne formalne spremembe.

S prenovo se je povečala odgovornost za poklicno oziroma strokovno usposobljenost dijakov, ko ti zaključijo izobraževanje. Poudarek je na sodelovalnem učenju, timski obliki dela in drugih sodobnih oblikah poučevanja, ki zagotavljajo razvoj poklicnih in drugih ključnih kompetenc.

V prenovljenem programu se pojavi odprti kurikulum, ki je novost v poklicnem in strokovnem izobraževanju. S tem se šola lažje odziva na specifične potrebe okolja ter krepi svojo razvojno vlogo. Dijakom nudi ustreznejšo usposobljenost, ki jim omogoča, da s svojim znanjem, spretnostmi in kompetencami postanejo konkurenčnejši na trgu dela.

Poudarek prenove programov je na povezovanju splošnega in strokovnega znanja, ki temelji na sodobnih oblikah poučevanja.

Uspešno zaključeno izobraževanje se potrди z izdajo spričevala Europass, ki vsebuje vsa pridobljena znanja, spretnosti in kompetence posameznika in v katerega se vpišejo delovna področja, v katerih se imetnik spričevala lahko zaposli (Prislan, 2014).

Slika 2: Razdelitev nalog in organiziranje raznih aktivnosti. (Vir: Koler P., 2014)

Slika 3: 9. mednarodni sejem učnih podjetij v Celju (Vir: Koser M., 2015)

2.4 Ekonomski tehnik v sodelovanju z gospodarskim okoljem

V času šolanja v programu ekonomski tehnik vsak posameznik preizkusi različna področja ekonomije. Izbere si področje, na katerem bo opravljal praktično usposabljanje in se šele takrat поблиže spozna z delčkom tega, kar ga čaka v prihodnosti.

S tem, da dijak opravlja delo v raznih oddelkih proizvodnih in trgovskih podjetij, na poštah, občinah, davčnih uradih, javnih ustanovah in zavodih, pridobi izkušnje, ki so lahko še kako dobra iztočnica za naprej.

V začetku šolanja pa ustanovimo tudi učna podjetja, ki simulirajo celotno organizacijsko strukturo podjetja. Vsebujejo vse oddelke, torej tajništvo, računovodstvo, komercialni, kadrovski in mednarodni oddenek, celotno delo pa kot povsod, nadzira in vodi skrbno izbran direktor. Preko Centrale učnih podjetij se povezujemo in sodelujemo z drugimi registriranimi podjetji, prodajamo in kupujemo izdelke in storitve ter se z njimi srečamo na Mednarodnem sejmu učnih podjetij v Celju. V celotnem procesu gre za simulacijo poslovanja.

Zavod za spodbujanje podjetništva mladih pa šoli omogoča, da dijaki ustanovimo dijaška podjetja. Dijaško podjetje je delniška družba, ki posluje s pravim denarjem. Na naši šoli v okviru dijaškega podjetja prodajamo aranžerske izdelke, nabavljamo material in vodimo vse trženjske aktivnosti.

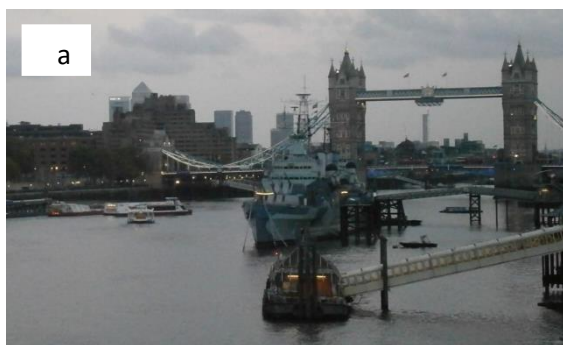
Šola nam ponuja tudi možnost sodelovanja z okoljem v obliki raznih aktivnosti, ki jih dijaki izvajamo za VDC Sožitje Ptuj. Organiziramo sestanke, načrtujemo sodelovanje, organiziramo delavnice, pripravljamo letake in pomagamo pri organizaciji raznih dogodkov.

Na šoli imamo projektno-promocijsko pisarno, v kateri dijaki v prijetnem okolju opravljamo svoje delo. Organiziramo sestanke, na katerih načrtujemo aktivnosti za promocijo, informativne dneve in dneve odprtih vrat. Trenutno so v pripravi dela, ki bodo tema na prvi seji okrogle mize Ekonomske šole Ptuj.

Kot najboljšo iztočnico iz lastnih izkušenj pa vidiva v mednarodnih izmenjavah, ki posamezniku ne prinesejo izkušenj samo na področju ekonomije, temveč omogočajo tudi izpopolnjevanje znanja iz tujega jezika in izpopolnjevanje dijaka samega. S to izkušnjo postanemo samozavestnejši, iznajdljivejši in samostojnejši. Medve sva to izkusili na lastni koži, udeležili sva se tritedenske izmenjave na Irsko in Finsko. Na Irskem smo bili zaposleni v raznih podjetjih, medtem ko so dijaki na Finskem obiskovali šolo in skupaj s finskimi dijaki izdelovali poslovni načrt.

Šola organizira tudi obiske različnih dijaških skupin iz sosednjih in drugih evropskih držav. S tem nam omogoči, da si dijaki izmenjamo delovne izkušnje, si lažje predstavljamo njihov način življenja in dela, spoznavamo njihovo kulturo in navežemo stike, ki nam bodo v prihodnosti morda prišli še kako prav.

Tukaj lahko ponovno izpostavimo najine že pridobljene splošne kompetence, ki so ključnega pomena za vsako poklicno delovno prihodnost. Kot sva že povedali, se šola trudi v vsakem dijaku vzbuditi najboljše, pri čemer pride do velikega razvoja že prej omenjenih kompetenc kot so organizacija in vodenje, mišljenje, načrtovanje in seveda osebni razvoj.

Slika 4: **a** Strokovna ekskurzija v London (Vir: Gajšek M., 2014); **b** mednarodna izmenjava na Irsko- na sliki mesto Dublin (Vir: Gajšek M., 2015)

3 PRAKTIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

V praktičnem delu raziskovalne naloge sva raziskovali brezposelnost oseb z izobrazbo ekonomski tehnik na Ptuju in v celotni Sloveniji. Lotili sva se raziskave po spolu in starosti ter oboje analizirali po vseh dvanajstih regijah Slovenije. Mediji pogosto poročajo, da je ekonomskih tehnikov na trgu dela preveč, nihče pa se ne poglobi v to, katera delovna mesta lahko zasede nekdo s to izobrazbo.

Podatki zajemajo tiste brezposelne osebe, ki so prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje, torej lahko gre za manj natančne statistične podatke, saj ni nujno, da so vsi brezposelni prijavljeni na zavodu iz osebnih in drugih razlogov.

Letos ZRSZ beleži znatno zmanjšanje števila brezposelnih oseb. V primerjavi z lanskim letom se je število zaposlitev povečalo. Konec februarja 2016 je bilo registriranih 116.039 brezposelnih oseb, kar je 2.126 oseb oziroma 1,8 odstotka manj kot januarja 2016, v primerjavi s februarjem 2015 je bila brezposelnost manjša za 5,3 odstotka. V obdobju prvih dveh mesecev letošnjega leta sta bili na Zavodu v povprečju prijavljeni 117.102 brezposelni osebi, kar je 5,1 odstotka manj kot v primerljivem obdobju leta 2015. To pomeni, da je bilo v lanskem letu v mesecu februarju na ZRSZ prijavljenih skoraj 6000 brezposelnih oseb več. Prav ta podatek naju je spodbudil k raziskovanju možnosti zaposlitve ekonomskih tehnikov na trgu dela, saj bo to čez 3 mesece najina izobrazba.

Vse pridobljene podatke za pomoč pri nalogi nama je skrbno priskrbela in posredovala gospa Smiljana Černezel Hrastar, zaposlena kot svetovalka generalne direktorice na Zavodu RS za zaposlovanje Ptuj. Gospa Černezel Hrastar je k nalogi pristopila z velikim veseljem, saj se ji je ideja o raziskavi zdela zelo zanimiva in želi, da nalogo predstaviva tudi na Zavodu za zaposlovanje.

Zbrali sva podatke iz vseh dvanajstih območnih služb Slovenije, in sicer:

- OS Celje,
- OS Koper,
- OS Kranj,
- OS Ljubljana,
- OS Maribor,
- OS Murska Sobota,
- OS Nova Gorica,
- OS Novo mesto,
- OS Ptuj,
- OS Sevnica,
- OS Trbovlje in,
- OS Velenje,

osredotočili pa se bova na podatke naše območne službe Ptuj. Raziskovali bova obdobje 10 let, od leta 2005 do leta 2015.

3.1 Metode/metodologija

Metodologija je ključnega pomena za vsako raziskovalno nalogo. Raziskovali sva po sistemu induktivno-deduktivne metode. Gre za metodo nasprotij, saj indukcija pomeni sklepati na podlagi posebnega k splošnemu, o dedukciji pa govorimo, kadar sklepamo na podlagi splošnega k posebnemu. To je dobro vidno skozi celoten raziskovalni del naloge. Najprej se omejujeva na število brezposelnih tehnikov na Ptuju in jih kasneje primerjava s številom brezposelnih oseb iz celotne Slovenije. Pri tem te statistične podatke ločiva in primerjava še po spolu, starostih in njihovi zaposlitveni dejavnosti.

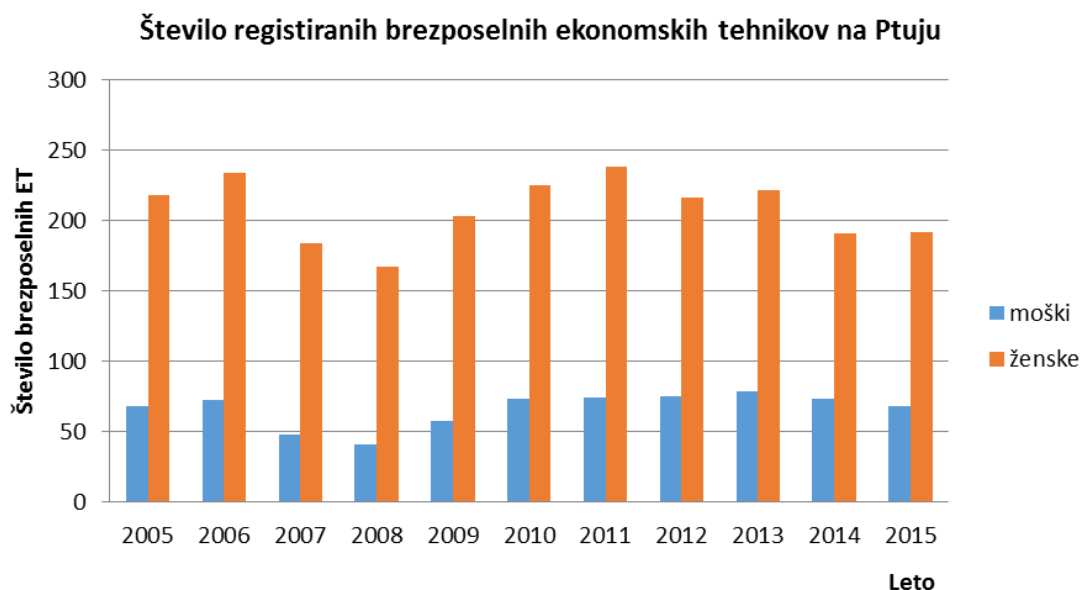
Glavna metoda te naloge pa je statistična metoda. S statističnimi metodami iščemo zakonitosti z obdelavo številčnih in drugih množičnih pojavov. Na podlagi obdelave pridobljenih podatkov lahko skozi celotno raziskovanje sklepamo, kako se bodo procesi odvijali v prihodnje. Najprej sva iz statističnih podatkov določenih regij v programu Excel oblikovali stolpčne in črtne grafe ter primerjali številke med seboj. Za boljšo primerjavo sva konkretne številke preoblikovali v deleže, saj odstotki najbolje pokažejo vse razlike med raziskovanjem.

Uporabili sva tudi metodo anketiranja, s katero lahko pridemo do podatkov o stališčih in mnenjih vprašancev. Je najpogosteje uporabljena metoda v družbenih vedah in v raziskovanju ne pomeni samo postavljanja vprašanj ter iskanja odgovorov nanje, ampak postavlja točno določena vprašanja določeni skupini in številu ljudi. V najinem primeru je sodelovalo 60 najuspešnejših podjetij na Ptuju. Opravili sva tudi kratek intervju, ki nama je bil zelo v pomoč pri potrditvi ali zavrnitvi postavljenih hipotez.

3.2 Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po spolu

Praktični del pričenjava z raziskavo brezposelnih oseb z izobrazbo ekonomski tehnik **po spolu** v posameznih območnih službah regij Slovenije.

Številke kažejo, da se razlike v brezposelnosti med številom moških in žensk z izobrazbo ekonomski tehnik iz leta v leto manjšajo. Iz tabele je razvidno, da je število brezposelnih do leta 2008 počasi padalo, kasneje pa je pričelo spet naraščati. V obdobju zadnjih dveh let je brezposelnost pričela spet padati. To sicer ne pomeni, da bo tako tudi v prihodnje, vendar je lahko dobra spodbuda za vse tiste, ki bomo to izobrazbo kmalu pridobili.

Graf 1: Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po spolu na Ptuj.

Ker je glavni razlog za to nalogo raziskovanje, sva želeli te številke še nekoliko preučiti. Hoteli sva narediti primerjavo med številom brezposelnih na Ptuj in številom brezposelnih oseb v celotni Sloveniji. Podrobneje sva si ogledali preteklo leto 2015 in poiskali konkretno število vseh registrirano brezposelnih oseb, prijavljenih na ZRSZ na Ptuj. Da bi lahko naredili primerjavo, sva morali te osebe razdeliti po spolu in dobljene številke pretvoriti v deleže, ki predstavljajo brezposelnost v našem kraju in brezposelnost v državi.

Številke so pokazale, da je bilo v preteklem letu na Ptuj **3579** vseh brezposelnih oseb, od tega **1801 moških** in **1778 žensk**. Ker sva želeli ugotoviti, koliko oseb, ki so brezposelne, ima izobrazbo ekonomski tehnik, sva od vseh brezposelnih izračunali še deleže le- teh. Ugotovili sva, da je bilo na Ptuj brezposelnih **68** ekonomskih tehnikov moškega spola, kar predstavlja **4%** vseh brezposelnih. Na strani žensk pa je bilo brezposelnih **192** ekonomskih tehnic, v deležu predstavljajočih **11%** vsega brezposelnega ženskega spola. Skupen delež vseh brezposelnih oseb z izobrazbo ekonomski tehnik je torej v preteklem letu 2015 znašal **15%** vseh registrirano brezposelnih oseb v OS Ptuj.

Deleži, ki se nanašajo na brezposelnost celotne Slovenije, se v osnovi veliko ne razlikujejo od deležev, ki sva jih izračunali za OS Ptuj. V Sloveniji je bilo v preteklem letu brezposelnih **112 726** oseb. Po izračunu je bilo od tega **55 271 moških** in **57 455 žensk**. Vseh brezposelnih oseb z izobrazbo ekonomski tehnik moškega spola pa je bilo **7361**. Ob delitvi na spol je bilo brezposelnih ekonomskih tehnikov **1992**, brezposelnih ekonomskih tehnic pa **5370**. Moški delež je tako predstavljal **4%**, medtem ko je ženski delež predstavljal **9,3%** vseh registrirano brezposelnih oseb.

Vidimo torej lahko, da je razmerje brezposelnosti med Ptujem in državo pri moškem spolu enako, torej 4%. Razloge za to lahko iščemo marsikje, saj so namreč zelo raznoliki. Eden od razlogov pa je gotov ta, da je v povprečju ekonomskih tehnikov moškega spola precej manj in bo zato brezposelnost nekoliko nižja. Med ekonomskimi tehnik moškega in ženskega spola razlika v brezposelnosti znaša kar **1,7%**. Na Ptuj je tako brezposelnost z 11% višja od povprečne **9,3%** brezposelnosti ekonomskih tehnikov kot na nivoju države. Spet si lahko to razlagamo različno, meniva pa, da je eden glavnih razlogov za to dejstvo, da na Ptuj dekletom primanjkuje drugih strokovnih in poklicnih srednjih šol.

Nadaljnje ugotovitve kažejo, da se za šolanje v smeri ekonomski tehnik vpisuje veliko več žensk, kar predstavlja tudi glavni razlog za drastično razliko med številom brezposelnih med spoloma. Ker je razlika tako dobro vidna, sva jo preučili. Ker sva tudi sami dijakinji Ekonomske šole, sva se osredotočili kar na najino šolo, torej Ekonomsko šolo Ptuj.

Iz šolskih virov, ki nama jih je skrbno priskrbela mentorica, sva ugotovili, da se že od samega začetka v smer ekonomski tehnik vpisuje bistveno več deklet. Fantje sicer niso izključeni, vendar pa v posamezni generaciji predstavljajo le 25% vseh vpisanih dijakov naše šole. Na žalost je tudi skupen splošen vpis na našo šolo iz leta v leto manjši. Težavo vidiva v lokaciji šole, ki trenutno za mlade ni aktualna. Ptuj je sicer kulturno živo mesto, vendar to mladih ne pritegne dovolj. Danes je za mlade zanimivo obiskovati šolo v Mariboru, saj se počutijo samostojnejše in imajo občutek, da lahko več doživijo.

Šolanje na Ptujju ponuja več smeri izobraževanja fantom, saj se dekleta ne vidijo v poklicu strojnik ali računalničar. To štejeva kot glavni razlog zato, da je vpis fantov na naši šoli tako slab. Glede na slednje bi si želeli, da se za to smer odloči več fantov, saj se nama predsodek, da so delovna mesta, ki jih ponuja ta izobrazba, namenjena pretežno dekletom, ne zdi primeren. Meniva, da bi na primer delo tajnice lahko enako dobro in učinkovito upravljal tudi tajnik. Zaradi vpliva družbe je izobrazba ekonomskega tehnika okronana kot ženska izobrazba, kar pa vidiva kot veliko družbeno napako, saj izobrazba kot taka ponuja veliko delovnih mest, kjer bi se morda moški znašli bolje.

Prav zaradi tega družbenega predsodka fantje ne izkoristijo te priložnosti in se skupaj z vrstniki raje odločijo za njim »primernejšo« izobrazbo. Prav iz vrst dijakov naše šole pa lahko tudi na Ptujju in v okolici prepoznamo uspešne podjetnike oziroma zadovoljne zaposlene.

3.3 Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po starosti

Povprečni podatki krivulje brezposelnosti po starosti so v osnovi podobni krivulji brezposelnosti po spolu. Od leta 2008 je brezposelnost spet naraščala, zadnji dve leti pa se stanje ponovno izboljšuje. Izbrali sva pet starostnih kategorij, od 18-24 let, kjer je razvidno, da je mladih z izobrazbo ekonomski tehnik brezposelnih vedno manj.

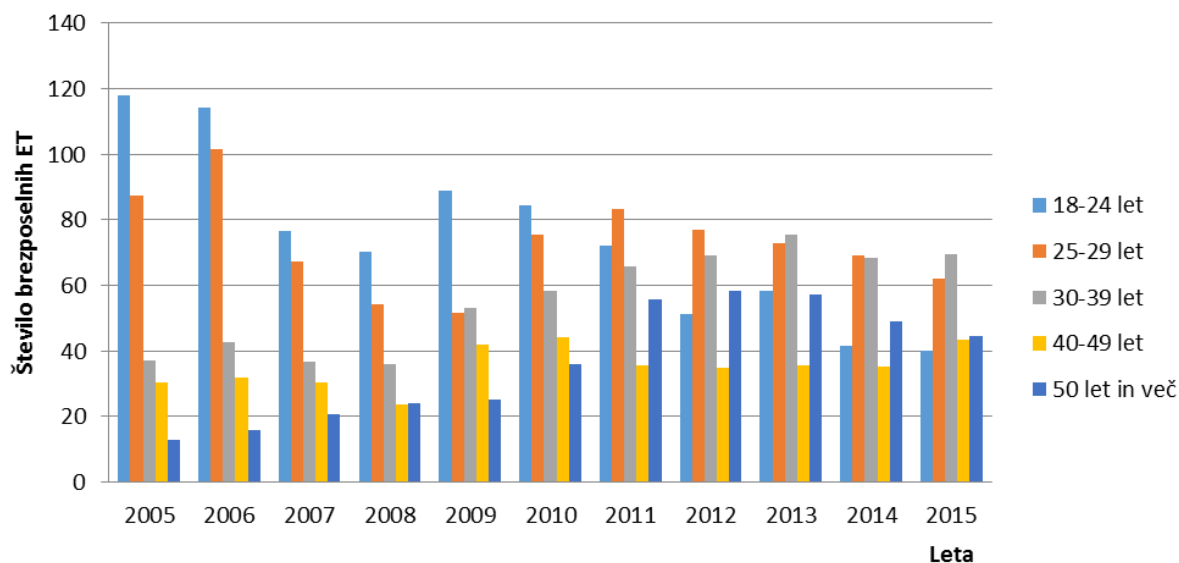
Naslednje starostno omejene skupine prikazujejo nihanja, ki niso tako očitna, vendar pa med njimi lahko izpostavimo združeni skupini od 30-49 let, saj je to generacija, ki jo poznamo tudi pod imenom »izgubljena« generacija. V to skupino štejemo ljudi, ki so se rodili približno med leti 1965 – 1985 ter so trenutno na žalost generacija, kjer je večina brezposelnih. To je dejstvo, ki ne velja samo za tiste z izobrazbo ekonomskega tehnika, marveč za vse, ki so v teh letih pridobili kakršno koli izobrazbo.

Glede na registrirano število brezposelnih sva ugotovili, da je razlika v brezposelnosti pri mlajših generacijah od leta 2005 do leta 2015 dobro vidna, saj je na ZRSZ iz leta v leto ostalo manj brezposelnega mladega kadra. Tudi pri starejših generacijah je brezposelnih vedno manj, vendar razlika ni tako očitna.

Za obdobje, ki sva ga raziskovali, sva ugotovili, da se je število brezposelnih spremenilo. Zanimivo je, da je bilo število brezposelnih mladih v začetnem letu 2005 zelo visoko in se je do leta 2015 močno znižalo. Ravno obratno, vendar ne tako obsežno, pa je število brezposelnih naraščalo pri ljudeh, starejših od 50 let.

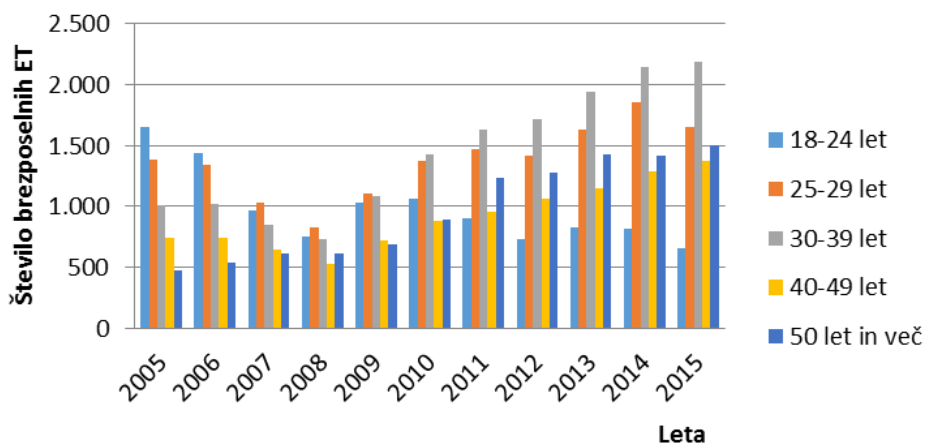

Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov po starosti na Ptujju

Graf 2: Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po starosti na Ptujju.

Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov po starosti v Sloveniji.

Graf 3: Povprečno število registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov v posameznem letu po starosti v Sloveniji.

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je v raziskanem 10-letnem obdobju ostalo brezposelnih najmanj mladih med 18. in 24. letom starosti. Število brezposelnih oseb, starih med 25 in 39 let, pa se praktično skoraj ne spreminja, saj je razlika komaj vidna. Od 40. leta starosti dalje brezposelnost spet narašča, saj delodajalci raje zaposlijo mlajši kader. Največ razlogov za takšno ravnanje vidijo v »boljših« delovnih sposobnostih mladih, kar jim lahko prinese med drugim tudi dobro ime svojega podjetja in drugih ustanov.

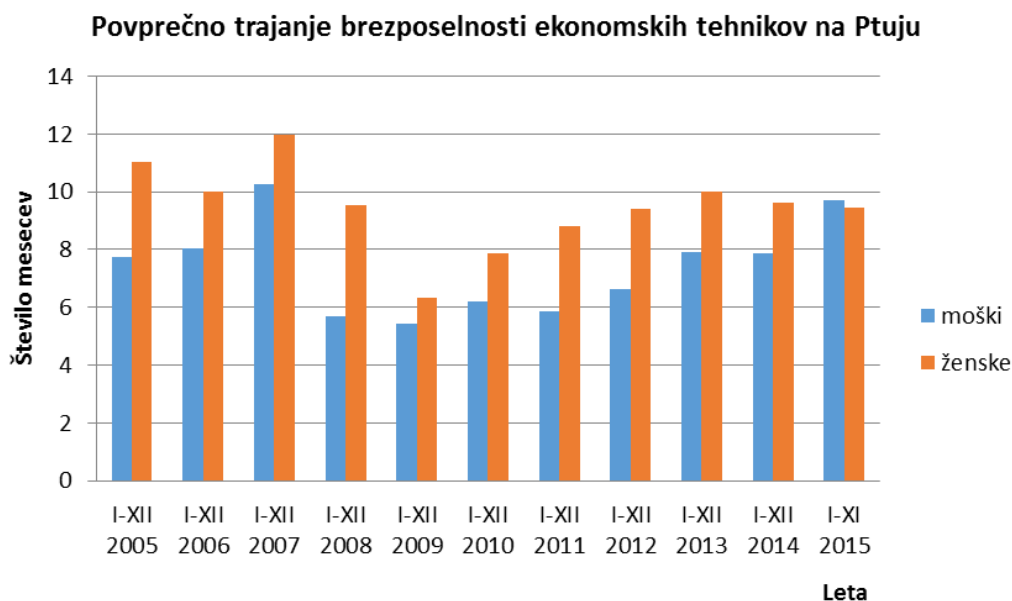
Podjetja kljub temu še vedno zaposlujejo starejši kader, saj meniva, da so delovne izkušnje prva **kompetenca** posameznika za večino delovnih mest, vendar ne tako številčno kot mlajši kader.

Statistični podatki prebivalstva Slovenije kažejo, da naša država spada med tiste države Evrope kjer prevladuje starejše prebivalstvo. Glavni problem brezposelnosti mladih vidiva v pomanjkanju delovnih mest za mlade, ki iščejo svojo prvo zaposlitev.

Meniva, da bi se morali starejši ljudje prej upokojiti in svoja delovna mesta prepustiti mlajšim generacijam ali pa v podjetju nastopati kot mentorji in svetovalci mlajšim generacijam. S tem bi mladina lažje pridobila izkušnje, ki so potrebne za nadaljnje iskanje službe, saj današnji delovni režim tega ne dopušča. Izgubljena generacija mogoče ne bi bila več tako izgubljena saj bi tudi ti dobili možnost za zaposlitev. To sicer pri nas nekako ni najbolj izvedljivo, saj imamo zelo dobre pogoje za nadaljnje šolanje, ki jih tudi v veliki večini izkoristimo, tako da po končanem srednješolskem izobraževanju nadaljujemo študij ter se šolamo do približno 25. leta in izgubimo nekaj delovnih let. V Sloveniji se po podatkih 25% mladih po nepotrebem odloči za nadaljnji študij in ne doštudira Zaradi tega morajo starejši ljudje delati dlje, posledično pa se daljša tudi delovna doba.

3.4 Povprečno trajanje brezposelnosti (v mesecih) ekonomskih tehnikov, ki so se zaposlili, po spolu in starosti

VIR; ZRSZ, 17. 12. 2015

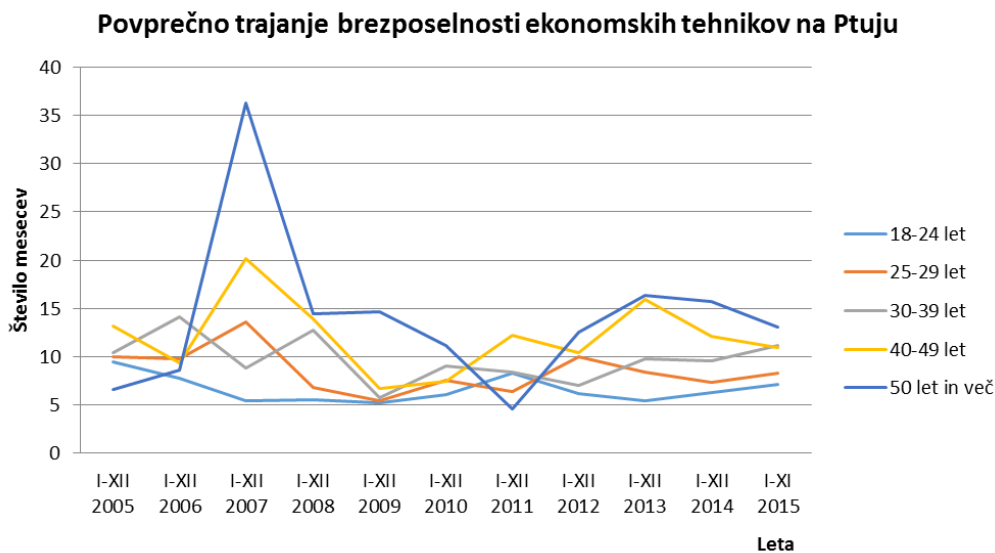
Graf 4: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po spolu, ki so se zaposlili na Ptuju.

Iz grafa lahko razberemo, da so dlje brezposelne ženske, saj s to izobrazbo prevladujejo. Brezposelne so lahko od 6 do 11 mesecev, kar v povprečju pomeni kar 9 mesecev. Vzroki so predvsem nosečnost, s tem pa tudi kasneje povezane bolniške odsotnosti, ki za delodajalca predstavljajo eno izmed »neprijetnosti«, ki velikokrat zmoti delovni proces, saj je v večini primerov nepričakovana.

Ker je izobraženih moških ekonomskih tehnikov manj, so tudi bolj iskani. Brezposelni so približno od 5 do 9 mesecev, kar v povprečju znese 7 mesecev. Zaradi zgoraj navedenih vzrokov za večjo brezposelnost žensk imajo moški prednost, saj za podjetja ne prinašajo stroškov, ki so povezani z odsotnostjo na delovnem mestu.

Skupno povprečno trajanje brezposelnosti na Ptujju se zato giblje okrog 8 mesecev. Ker naju je zanimala primerjava z drugimi državami, naj kot zanimivost navedeva, da brezposelnost v ZDA traja samo okrog 4 mesecev, v državah PIGS (Portugalska, Italija, Grčija in Španija) pa so ljudje doma kar do dve leti pred nastopom prve službe.

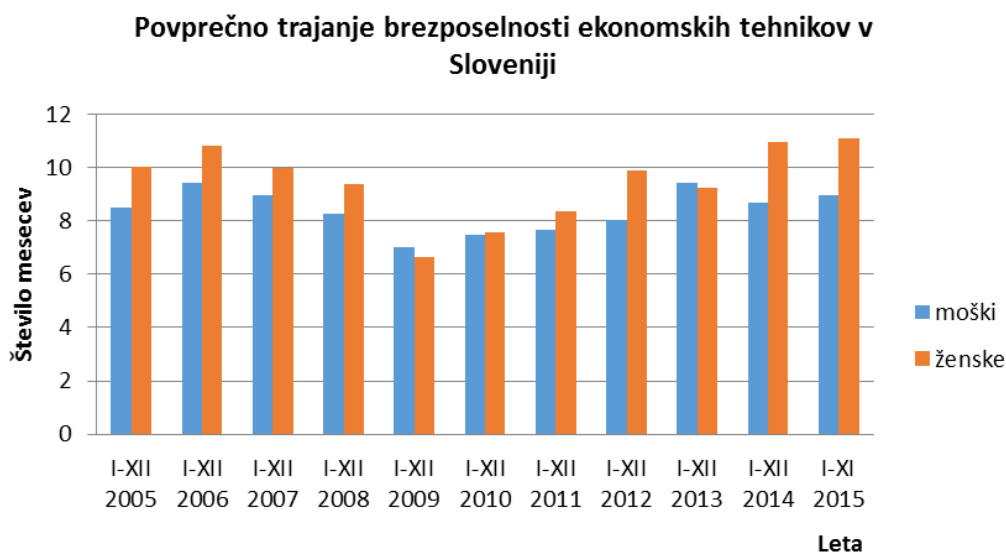
Vir: ZRSZ, 17. 12. 2015

Graf 5: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po starosti, ki so se zaposlili na Ptujju.

Krivulja povprečnega trajanja brezposelnosti ekonomskih tehnikov v zadnjih 10. letih se giblje med približno 7 in 11 mesecev, izstopa le leto 2007, ko so bili ljudje s starostjo 40 let in več najdlje brezposelni. Največja razlika pa se opazi pri starejši generaciji, saj se je trajanje brezposelnosti v štirih letih znižalo kar za dve leti in pol.

Iz grafa je razvidno, da sta bili leti 2007 in 2009 naklonjeni predvsem osebam od 18. do 24. leta starosti. Meniva, da je razgibanost trajanja brezposelnosti med skupinami posledica različnih zahtev in želja delodajalcev. Spet gre za kompetence, ali delodajalec išče zaposlene z izkušnjami ali pa se odloči, da bo sam izobraževal svoj kader.

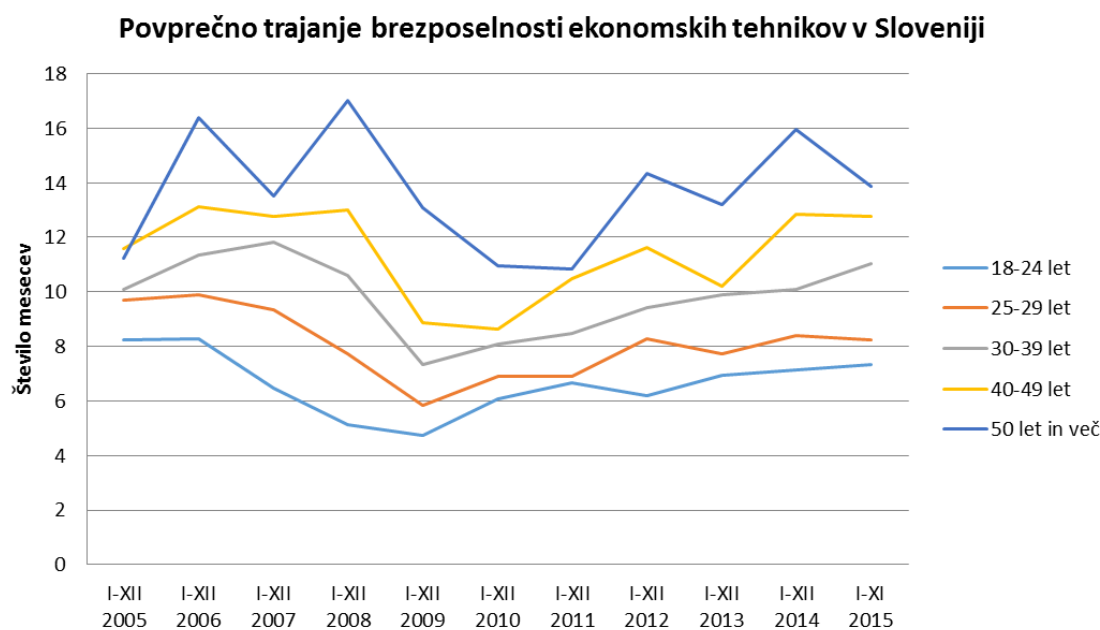
Graf 6: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po spolu, ki so se zaposlili v Sloveniji.

Stanje trajanja brezposelnosti na Ptujju bi lahko primerjali s stanjem vseh dvanajstih območnih služb Slovenije. Iz podatkov ZRSZ je razvidno, da je povprečno trajanje brezposelnosti Slovenk in Slovencev z izobrazbo ekonomski tehnik okrog 9 mesecev.

Razlika, ki se pojavi pri primerjavi med **spoloma**, je na Ptujju večja od slovenskega povprečja. Govorimo o dvomesečni časovni razliki, ki je za mesec/dni večja od razlike v celotni državi.

Ko sva te podatke primerjali, je najbolj izstopala območna služba Koper, kjer so lahko ženske dobile službo tudi že po petih mesecih. Zasluge za to vidiva predvsem v turizmu, ki v času sezone ponudi veliko novih delovnih mest. Delovna mesta so sicer primerna za oba spola, vendar so vseeno bolj zaposljive ženske.

Najdaljšo povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov sva zasledili v podatkih območne službe Trbovlje, kjer so ljudje lahko brezposelni tudi vse do enega leta. Opazili sva tudi, da je tukaj razlika med spoloma zelo očitna in se iz leta v leto močno povečuje. Povprečna razlika v trajanju brezposelnosti ekonomskih tehnikov med spoloma v Sloveniji znaša približno mesec in pol v škodo žensk. V OS Trbovlje pa znaša ta razlika kar dvakrat toliko.

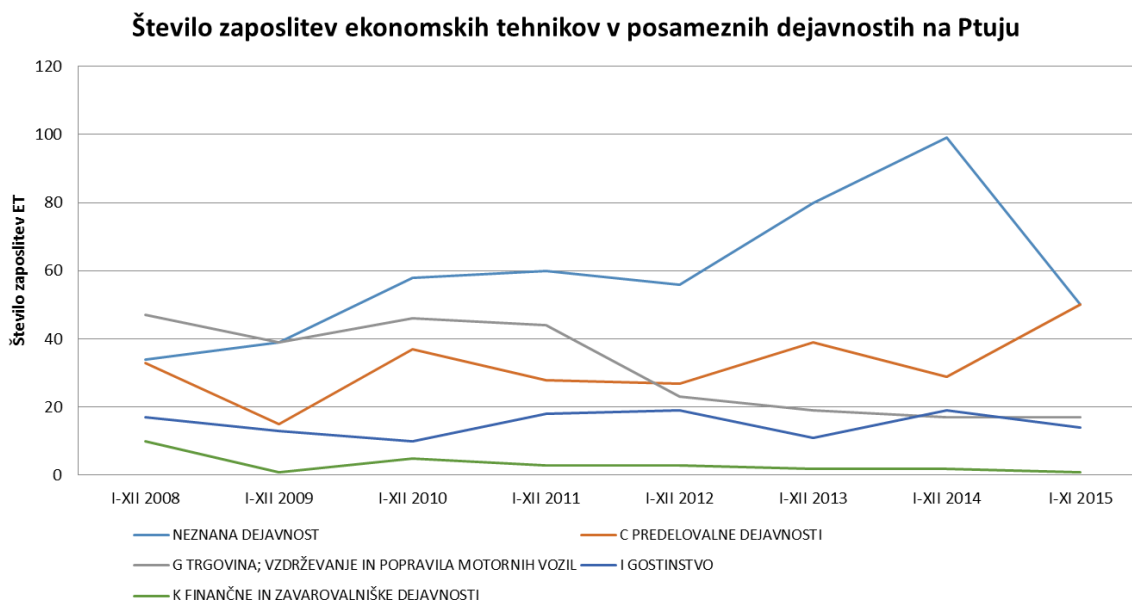

Graf 7: Povprečno trajanje brezposelnosti ekonomskih tehnikov po starosti, ki so se zaposlili v Sloveniji.

Če primerjamo povprečno trajanje brezposelnosti v Sloveniji in na Ptuj, lahko vidimo, da sta si grafa zelo podobna. V 10-letnem obdobju ni bilo skokovitih sprememb v trajanju brezposelnosti v posamezni starostni skupini. Krivulja najstarejše skupine oseb z izobrazbo ekonomski tehnik je najbolj razgibana, razloge za to pa vidiva predvsem v ogromni pomoči občin, ki zadnja leta razpisujejo veliko število prostih priložnostnih delovnih mest za različna javna dela, kot so predvsem o urejanje raznih drevoredov, sajenje rož in okrasitev celotnega naselja.

3.5 Število zaposlitev registrirano brezposelnih ekonomskih tehnikov po dejavnosti delodajalca

Delodajalec ob registraciji podjetja registrira svojo dejavnost, ki mora izhajati iz Standardne klasifikacije dejavnosti RS. Podjetje registrira za eno ali več dejavnosti iz te klasifikacije. Ker smo v učnem podjetju že registrirali našo dejavnost, sva videli, da je teh kategorij v klasifikaciji kar nekaj. Vsaka glavna skupina klasifikacije ima kar veliko število podkategorij, najini podatki, ki sva jih dobili pa niso tako podrobni, saj so podatki zaupni in so zato izbrane samo glavne skupine dejavnosti, v katerih so se zaposlile osebe z izobrazbo ekonomski tehnik. Ker je tabela Standardne klasifikacije dejavnosti zelo obsežna, sva v virih navedli njihovo spletno stran. Tabela s pridobljenimi statističnimi podatki je na grobo sestavljena iz povprečno dvajsetih različnih dejavnosti, kjer so se v preteklih desetih letih zaposlovali registrirani brezposelni ekonomski tehnik. Med temi dejavnostmi najbolj izstopajo predelovalne dejavnosti, trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil. Veliko jih je tudi registriranih pod neznane dejavnosti, kar pomeni, da podatek ni na razpolago, ker ga ni bilo mogoče pridobiti. Razlogov je več, eden od njih je lahko zaposlitev v tujini ali delo na črno. Registrirane dejavnosti so se v raziskovanem obdobju spreminjale. Nekoč bolj uveljavljene dejavnosti so šle v pozabo, nadomestile pa so jih novodobne in času primernejše dejavnosti, kot so na primer druge raznovrstne poslovne dejavnosti.

Graf 8: Število zaposlitev brezposelnih ekonomskih tehnikov po dejavnosti delodajalca na Ptuju.

V grafu sva povzeli samo izstopajoče dejavnosti, v katerih se že vsa leta zaposlujejo ekonomski tehniki. Največ se jih iz leta v leto zaposli v neznanih dejavnostih, v trgovini pa iz leta v leto beležimo upad zaposlovanja. Mogoče je razlog v tem, ker imamo na Ptuju veliko število prodajalcev. Nekoliko v porastu je zaposlovanje v predelovalnih dejavnostih, kjer pusti velik pečat Perutnina Ptuj z velikim številom zaposlenih, po zadnjih podatkih ima podjetje kar 1155 zaposlenih.

Ker sva želeli ugotoviti, kaj si o osebah z izobrazbo ekonomski tehnik mislijo nekateri podjetniki in koliko takšnih oseb sploh imajo zaposlenih, sva sestavili manjšo anketo, v kateri sva 60 najboljših podjetij iz Ptuja in bližnje okolice prosili, naj odgovorijo na nekaj kratkih vprašanj.

Na najino anonimno spletno anketo se je odzvalo slabih 40 podjetij, ki po večini spadajo med javne ustanove, zavode in podjetja v državni lasti. Zanimalo naju je, ali na delovna mesta, ki zahtevajo izobrazbo ekonomski tehnik, zaposlujejo osebe z drugo izobrazbo. Kar 70% anketiranih je odgovorilo, da na taka mesta ne zaposlujejo drugih, ampak izključno osebe z izobrazbo ekonomski tehnik. Utemeljivene trditve so bile predvsem, da ekonomski tehnik pridobi potrebno znanje in izkušnje že med šolanjem, zato je za takšna delovna mesta najbolj primeren. S tem se strinjava, saj meniva da že v srednji šoli dobimo zelo dobre teoretične temelje za naprej ter izkušnje na praksi, če jo le dobro izkoristimo. Ostalih 30% anketiranih pa meni, da ne potrebuje osebe z izobrazbo ekonomski tehnik, ker to delo lahko pokriva kdo drug ali pa V. stopnja izobrazbe enostavno ni dovolj, saj pogoji zahtevajo višjo izobrazbo. Večina zaposlenih s to izobrazbo pokriva delovna mesta v računovodstvu, tajništvu ter nabavnem in prodajnem oddelku.

Ob zaključku ankete sva navedli 4 trditve, ki so jih anketirana podjetja potrdila ali ovrgla. Podjetja se ne strinjajo, da je ekonomski tehnik zastarel poklic in ne ustreza današnjim potrebam tržišča. Potrdili so, da je ekonomski tehnik v podjetju nepogrešljiv.

To je lahko dobra iztočnica za vse s to izobrazbo, saj to pomeni, da kljub velikemu številu delovna mesta za to bodo. Menijo, da so najpomembnejše kompetence in iznajdljivost posameznika, ki iz velikega števila povprečnih izstopa. Pomembno se jim zdi tudi, da ekonomski tehniki svojo že pridobljeno znanje še nadgrajujejo in si pridobivajo izkušnje.

Z anketo sva zadovoljni, kljub temu da sva pričakovali večjo odzivnost. Vseeno pa sva dobili odgovore, ki sva si jih želeli in so zadovoljili najina pričakovanja.

Ker je anketa pokazala spodbudne rezultate, sva jih želeli potrditi še z kratkih telefonskim intervjujem. Klicali sva na Perutnino Ptuj in se pogovarjali z zaposlenim v kadrovske službi, ki pa je želel ostati anonimen. Tudi on nama je potrdil, da so kompetence najpomembnejša vrlina, ki odloča o tem, koga bodo zaposlili. Najpomembnejše se jim zdi znanje, veščine in spretnosti, ki se pridobijo s formalno izobrazbo. Za vsako delovno mesto so potrebne tudi specifične kompetence, s katerimi zaposleni pokaže, da je fizično sposoben opravljati delo. Ko se na razpis za delovna mesta prijavijo osebe z enako izobrazbo, so kompetence tiste, ki 100% odločijo koga bodo zaposlili. Stopnja izobrazbe je formalni pogoj. Zaposlenim omogočajo dodatna usposabljanja, ki posameznika izpopolnijo, da na delovnem mestu lažje in produktivneje opravlja svoje delo.

4 RAZPRAVA

Hipoteza 1: Ekonomski tehnik ni aktualen poklic današnjega časa.

Prvo zastavljeno hipotezo sva ovrgli, saj sva že v začetku raziskovanja ugotovili, da ekonomski tehnik **ni poklic, ampak samo izobrazba**, s katero pridobiš možnost opravljanja več poklicev. V Standardni klasifikaciji poklicev torej ni poklica ekonomski tehnik. Izobrazbo razvrščamo s Klasifikacijskim sistemom izobraževanja in usposabljanja (KLASIUS), poklic pa s Standardno klasifikacijo poklicev.

Med poklici, ki jih opravljajo ekonomski tehniki so predvsem administrator, knjigovodja, poslovni sekretar, trgovski poslovodja, zavarovalniški zastopnik, računovodja, tajnik, prodajalec, prodajni referent, uradnik v računovodstvu, komercialist za prodajo in še bi lahko naštevali, saj je teh poklicev namreč več kot 400, primerni pa so tako za ženske kot moške.

Slika 5: Z ekonomsko šolo do 417 poklicev, (Skupnost ekonomskih šol Slovenije, 2015).

Zanimivo je, da se aktualni poklici zelo spreminjajo in za nobenega ne moremo trditi, da bo poklic prihodnosti, saj je to odvisno od velikega števila gospodarskih dejavnikov. Pred desetimi leti si nismo niti predstavljali, da bo nastalo toliko novih, aktualnih poklicev. 65% današnjih študentov bo v prihodnosti opravljalo poklic, ki danes še sploh ne obstaja (specialist za virtualne valute, inženir živalskih selitev, specialist za množično financiranje...). (GR8 agencija, 2016).

Izobrazba ekonomskega tehnika je osnova za marsikateri poklic prihodnosti. V primeru, da v času šolanja osvojimo še čim več osnovnih kompetenc, je uspeh skoraj že zagotovljen. Kljub velikemu številu ekonomskih tehnikov, ta izobrazba še vedno spada na seznam najhitreje zaposljivih. Med še vedno iskanimi poklici so finančniki in računovodje. Meniva, da je ekonomski tehnik nepogrešljiv v vsakem podjetju in da poklici, ki jih ekonomski tehnik lahko opravlja, ne bodo potonili v pozabo.

Hipoteza 2: Dobro razvite kompetence so ključnega pomena za zaposlitev ekonomskih tehnikov, ki jih je na trgu dela preveč.

Za razliko od prve ovržene hipoteze sva to drugo hipotezo potrdili. To kaže že dejstvo, da je v Sloveniji preveč ekonomskih tehnikov in premajhno število delovnih mest. To sta dva največja ekonomska problema ne samo pri nas, ampak tudi kje drugje. Ker sva dekleti, ki želiva v življenju kar se da najbolje izkoristiti svojo izobrazbo ekonomski tehnik, sva se tudi v tej nalogi

posvetili po najinem mnenju najpomembnejšim prednostim dijaka, zaradi katerih lahko dobiš zeleno delo. To so **kompetence**.

Ker obiskujeva šolo, ki se trudi nadgrajevati človekovo samopodobo in kar se da najbolje pripraviti za nadaljnjo poklicno izobraževalno prihodnost, nama je ta pojem že kar dobro znan. Kaj sploh so kompetence? Kaj delodajalec pričakuje od potencialnega delavca? Kaj delavec pričakuje od samega sebe?

Kompetence kažejo to, kar kot posameznik obvladate, znate, zraven pa se kaže tudi vaš odnos do samega dela. Delodajalci vse pogosteje iščejo dokaze, da ste razvili določene kompetence in da boste zahtevana dela opravili dobro ali celo nadpovprečno.

Mnogo ljudi bi ob takšni definiciji zatrdilo, da za kompetence še ni slišalo. Tukaj prvič »udarijo mimo«, saj meniva, da so prav kompetence tisto, kar te danes označuje kot osebo. Če svojih kompetenc ne poznaš, potem te težko čaka kakršnakoli služba, saj je ključ za uspešno iskanje zaposlitve, načrtovanje in razvoj kariere prav poznavanje lastnih zmogljivosti in način, kako jih razvijati še dalje.

Kompetence torej predstavljajo nek sklop znanj, veščin, sposobnosti in tudi osebnostnih lastnosti, vrednot, motivacij, čustev in vzorcev razmišljanja. Pomenijo, da imate znanje in razumevanje, zmožnosti, da nekaj organizirate in izvedete do konca, najpomembnejše pa je, da ste motivirani za to, da nekaj dejansko naredite. Značilno za kompetence je prav to, da niso prirojena navada. Posamezniku se razvijajo skozi šolanje, ob prvih poklicnih priložnostih, zaznati jih je mogoče šele pri ravnanju v različnih delovnih in življenjskih situacijah.

V teoriji kompetence delimo na splošne in specifične. Za splošne bi lahko označili tiste, ki so uporabne tako v poklicnem kot v zasebnem življenju. Te kompetence so nam v pomoč pri vključitvi v svet dela, to pa pomeni, da lahko z njimi tudi hitreje najdemo zaposlitev in delo posledično tudi obdržimo. Te kompetence z drugimi izrazi imenujemo tudi ključne kompetence, generične kompetence ali prenosljive kompetence, saj je pri njih bistveno, da so prenosljive med različnimi poklici in delovnimi področji.

Na spletni strani, ki jo je oblikoval Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje pod zavahkom e-obveščanje, lahko najdemo **18 splošnih kompetenc** (*načrtovanje kariere, branje, pisanje, računanje, tuji jeziki, uporaba računalnika, komuniciranje, reševanje problemov, kritično in analitično mišljenje, vodenje, motivacija, timsko delo, vseživljenjsko učenje, delo pod časovnim pritiskom, načrtovanje in organizacija, iniciativnost, prilagajanje in fleksibilnost ter osebni razvoj*) in primerov, ki kažejo odzivanje v različnih poslovnih in zasebnih situacijah.

Sami sva nekatere od teh kompetenc kot povedano že dosegli oziroma sva se z njimi že srečali pri raznih šolskih dejavnostih. Kariero načrtujeva skozi celotno izobraževanje, brati, pisati in računati sva se naučili že v osnovni šoli, srednja šola pa je v veliki meri poskrbela za to, da znava dva tuja jezika, da zelo dobro uporabljava računalnik, komunicirava z drugimi dijaki in rešujeva razne probleme.

Med izobraževanjem večkrat dobimo priložnost preizkusiti se v organizaciji šolskih dogodkov, v vodenju projektov in sodelovanju z gospodarskim okoljem.

Znava se dobro prilagajati, sva motivirani in dobro delava pod časovnim pritiskom. Timsko delo pa je tista kompetenca, od katere sva odnesli največ in s katero sva delali na osebnem razvoju. Če se posvetimo še drugi skupini kompetenc, imenovani specifične kompetence, lahko vidimo, da gre za nekakšno nadgradnjo splošnih kompetenc. Govorimo o uporabi tehničnih znanj in strokovnih veščin, da lahko uspešno opravimo neko delo. Različne panoge in poklici zahtevajo različne specifične kompetence, zato so nekatere lažje prenosljive znotraj poklicnih skupin ali posameznikov. Pri določenih poklicih igrajo največjo vlogo še vedno te kompetence, saj splošne preprosto niso dovolj dobre in zanesljive. To pa vidiva kot eden glavnih razlogov, da oseba potrebuje točno določeno izobrazbo, kar pomeni, da pridobi potrebna znanja, na podlagi katerih se bodo kasneje razvile ustrezne kompetence.

Tako v prijavi kot na razgovoru za neko delo moramo pokazati poklicne kompetence, pri tem pa moramo paziti, da samo ne naštevamo našega znanja. Delodajalce zanima predvsem, kaj od zahtevanega posameznik že ima in koliko so potrebne kompetence že razvite. Poklicno specifične kompetence je najlažje spoznavati v praksi, s pomočjo opazovanja, delovanja. Ker pa delodajalci v procesu iskanja novih potencialnih delavcev tega velikokrat ne morejo storiti, poskušajo kompetence ugotavljati in sklepati skozi vaše odgovore. Ti odgovori morajo biti

napisani preišljeno, saj je navsezadnje od tega odvisna vaša poklicna prihodnost. Odgovori pa naj bodo podkrepjeni z delovnimi izkušnjami jedrnatega opisa.

A pri mladih v Sloveniji se glede kompetenc pojavi ključno vprašanje, ali nadaljevati študij, ali se zaposliti?

Ker se kompetence vse bolj uveljavljajo kot glavni mejnik za zaposlitev, vedno več mladih raje nadaljuje s svojim izobraževanjem. To po eni strani ni narobe, saj s tem pridobivajo nove kompetence, se pa potem pogosto dolgoročno pojavi problem zaradi velikega pomanjkanja delovnih mest. Podatki OECD² kažejo, da se 50% mlade populacije vpiše v nadaljnji študij, diplomira pa približno 20% populacije, torej okrog 40% vpisanih. (Nadaljnji študij OECD, 2015) Ko te podatke primerjamo z drugimi evropskimi državami, vidimo, da je ta problem skupen ne samo nam, ampak skoraj celotnemu Svetu. Če se dotaknemo univerzitetnih diplom, je Slovenija v primerjavi z drugimi evropskimi državami v slabem položaju, vendar je ponekod ta položaj še hujši. Podatki OECD, ki pričajo o študentih, vpisanih na fakultete, ki niso nikoli končali nobenega študija, kažejo v Sloveniji 35%, na Švedskem pa celo 46%. (Doupona Horvat, 2013).

Trenutna statistika trga dela sporoča, da se od 20% do 25% vsakoletne generacije v Sloveniji po nepotrebem vpiše v visokošolsko izobraževanje, ker trg teh potreb preprosto nima. Družbo znanja sestavljajo tudi vrhunski strojni tehniki, ekonomski tehniki, živilski in kemijski tehniki, peki, mesarji...v Sloveniji v zadnjem obdobju naraščajo plače nižje izobraženih kadrov. V zadnjih desetih letih lahko opazimo povečano zaposlovanje tistih z dokončanim srednješolskim izobraževanjem. Potreb po diplomiranem kadru pa je iz leta v leto manj. (Ugovšek, Jure, 2016).

Slika 6: Dobrodošli v eSvetovanju (ZRSZ, 2016)

² Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

5 ZAKLJUČEK

Z gotovostjo zavračava prvo hipotezo. Ekonomski tehnik je še vedno aktualna izobrazba, saj je dobro izhodišče za nadaljevanje študija ali za zaposlitev. Odločitev o tem pa je prepuščena posameznikom. Mladi namreč pogosto ne vedo, kaj bi v življenju počeli. Preizkusiti bi se morali na številnih področjih, da bi ugotovili, kaj jih dejansko veseli.

Na slovenskem trgu dela opažava anomalijo v primeru poklica trgovec: delodajalci napovedujejo, da bodo zaposlili približno 550 trgovcev, istočasno pa je okoli 900 trgovcev prijavljenih na ZRSZ in z gotovostjo lahko trdiva, da večina prijavljenih ne bo dobila dela. Ta tema bo tudi v prihodnje v veliki meri ostala še nepojasnjena, saj sva se s to raziskavo dotaknili le delčka te sestavljenke.

Za razliko od prve hipoteze sva drugo potrdili. Prepričani sva, da so kompetence tiste, ki odločajo o tem, kdaj in kje se bomo zaposlili. Šola je tista, ki nam omogoča razvoj čim več kompetenc, s katerimi bolj samozavestno nastopamo na trgu dela ali nadaljujemo študij. Idealno okolje za pridobivanje kompetenc je šola, ki daje poudarek praktičnemu pouku, daje priložnost svojim dijakom, da se zraven obveznega šolskega teoretičnega dela preizkusijo v čim več aktivnostih zraven obveznega šolskega teoretičnega dela, da prepoznajo svoje sposobnosti in jih v času šolanja razvijajo.

Raziskovalna naloga nama je razširila obzorja in predstavlja dobro iztočnico za nadaljnjo poklicno pot. Ob raziskovanju sva izvedeli in se naučili veliko novega. Verjameva, da nama bo ta raziskava v prihodnosti prišla zelo prav.

6 VIRI IN LITERATURA

- Simona Lebar Planec. EKONOMIJA za interno uporabo, Ljudska univerza Ptuj
Dostop: <http://www.cvzu-podravje.si/images/stories/EKONOMIJA-GRADIVO.pdf>
- Statistični urad Republike Slovenije, Standardna klasifikacija dejavnosti
Dostop: <http://www.stat.si/klasije/tabela.aspx?cvn=5531>
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. Registrirana brezposelnost, 2016
Dostop: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost
- Doupona Horvat M. Premalo izobražencev in preveč študentov? Meta, 08/02/2013.
Dostop: <http://metinalista.si/premalo-izobrazencev-in-prevec-studentov/>
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje; e- svetovanje
Dostop: <https://esvetovanje.ess.gov.si/>
- Petkovšek Štakul J. Februarja brezposelnost nekoliko nižja: Zavod RS za zaposlovanje. Dnevnik, 7. marec 2016.
Dostop: http://www.stat.si/klasius/Docs/KLASIUS_SKPpredstavitevMobrazec_SURS2011.pdf
(01. 03. 2016)
- Tomše J. Za svet je globalna kriza mimo, v Sloveniji pa o njej še kar govorimo. Planet siol.net, 04.10.2013.
Dostop: http://www.siol.net/novice/gospodarstvo/2013/10/bi_bila_slovenija_v_krizi_tudi_brez_globalne_krize.aspx
- Cetinski A. Zakaj v Sloveniji kriza ne pojenjuje. Dnevnik, 1. Junij 2013.
Dostop: <https://www.dnevnik.si/1042592326>
- Prislan V. Zgodovina Ekonomske šole Ptuj, Zgodovina šole. Šolski center Ptuj, Ekonomska šola, 2014.
Dostop: http://ekonomska.scptuj.si/?page_id=20
- Center za izobraževanje, Ekonomski tehnik. Moja izbira.si, 2014
Dostop: <http://www.mojaizbira.si/program/ekonomski-tehnik>
- Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, SSKJ. Ekonomija.
Dostop: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=ekonomija&hs=1
- Bolniška odsotnost. Atama, 2014
Dostop: <http://atama.si/S4110/D22145/Bolni%C5%A1ka+odsotnost>
- Mikuš, Š., Kje bodo službe do poletja: v letošnjem drugem četrtletju bo zaposlovalo 15 odstotkov podjetij. Finance, 2016, št. 46, str. 2-3.
- Ugovšek, J. Ali študij prinese višjo plačo in boljše zaposlitev?: Medtem ko so plače nižje izobraženih v Sloveniji v zadnjem obdobju rasle, statistika tega pri bolj izobraženih ne pokaže. Finance, 2016, št. 45, str. 2-3.
- Zavod RS za zaposlovanje/NCIPS, Nadaljnje izobraževanje ali zaposlitev, 2015
- Zavod RS za zaposlovanje/NCIPS, Kaj delodajalci napovedujejo za slovenski trg dela za drugo polovico leta 2015?, 2014
- Korelc, M. Poklici prihodnost. Filtnet.si, 23.3.2013
Dostop: <http://filtnet.si/ss/clanki/poklici-prihodnosti/>
- GR8 Agencija, Poklici prihodnosti. 2014
Dostop: <http://www.gr8.si/10-poklicev-prihodnosti-ki-bodo-krojili-naslednje-generacije/>

7 PRILOGE

7.1 Anketa